

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ: МЕТОДИ ОЦІНКИ І ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ

Г.І. Гомонюк, студентка

І.О. Башинська, к.е.н., доцент

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

У сучасному світі спостерігаються загальні тенденції в розвитку економіки, характеристиками яких є зростання невизначеностей, які пояснюються глобалізацією ринків, підвищенням конкуренції, ускладненням технологічних систем у всіх аспектах життя, зростання соціальної напруженості, пов'язаної зі збільшенням розриву рівня життя різних країн. При цьому виникає два «конфліктних» фактора: з одного боку, ці причини підсилюють ступінь невизначеності, а з іншого, – сприяють появі нових можливостей управління ризиками. У зв'язку з цим проблема вдосконалення методологічних підходів до аналізу й оцінки ризиків на основі більш повного застосування принципів системного підходу найбільш актуальна в даний час. Побудова керованої системи, яка враховує особливості відповідної сфери економіки, – результат її вирішення [1].

Слід зазначити, що фінансові ризики – це ризики, які виникають при здійсненні фінансових операцій і пов'язані з ймовірністю втрати фінансових ресурсів [2]. Їм притаманні такі особливості, що вимагають обліку в управлінні:

- необхідність моніторингу через те, що рівень фінансового ризику – змінна величина, що вимагає постійного спостереження і коригувань;
- тонкий взаємозв'язок з економічною діяльністю, адже ступінь ризику на практиці визначається розмірами економічних збитків. Втрата частини виручки або прибутку, основного капіталу, а також перспективою банкрутства;
- наявність можливостей формалізації, тому що фінансовий ризик характеризується ймовірністю і розміром потенційного збитку, які можна описувати за допомогою статистичних моделей;
- поєднання формальних і неформальних підходів, так як кількісна оцінка визначається наявністю достовірної інформації і ефективних, надійних методик (наприклад, в ринкові або кредитні ризики).

Оцінка полягає в порівнянні рівня ризику з рівнем його прийнятності. Критерієм для віднесення до групи прийнятних ризиків служить система параметрів, індивідуальна для кожного портфеля ризику. Основними вимогами, що пред'являються до методики оцінки ризику, виступають економічна доцільність, зіставлення кількісних і якісних характеристик, достовірність і об'єктивність висновків, відносна точність. В даний час основні аспекти прийняття рішень по виявленню можливих втрат стосуються наступних підходів до управління ризиками: активний, адаптивний і консервативний (пасивний) [3]. Послідовно звернемося до кожного з них.

Активне управління ґрунтується на максимальному використанні наявних даних і способів для мінімізації ризиків. Цей метод означає, що керуючі впливу повинні попереджати ризикові чинники і події, які впливають на результат проведеної фінансової операції. Отже, головні витрати будуть пов'язані з прогнозуванням і оцінкою ризиків, а також з організацією безперервного контролю та моніторингу.

Адаптивний підхід дотримується принципу «вибір меншого з двох», іншими словами, «підстроювання» до вже безпосередньо ситуації, що склалася. При цьому керуючий вплив виявляється в ході проведення операції, як реакція на зміни середовища. В даному випадку прогнозується і попереджається тільки деяка частина можливих втрат. Консервативний підхід працює безпосередньо вже з наступаючим збитком і намагається усунути його вплив на подальші події. Витрати на засоби управління ризиками, пов'язані з консервативним підходом, можуть бути мінімальними, чого не можна сказати про суму можливих збитків. З цієї причини консервативний підхід мало застосовується на практиці.

Необхідно відзначити, що всю роботу над ризиком необхідно розглядати в системі відносин між суб'єктами і об'єктами управління ризиком [4; 5]. Іншими словами, система управління являє собою складний механізм впливу керуючої системи з метою отримання бажаного результату. Управління ризиком як система складається з таких двох підсистем, як керована, представлена об'єктом управління, і керуюча – суб'єкт управління [6]. Під об'єктом управління розуміються ризикові вкладення капіталу, економічні відносини між господарюючими підрозділами в процесі реалізації ризику. Суб'єктом управління в системі управління ризиком виступає спеціальна група людей (фінансовий менеджер, менеджер по ризику, керівник). Вона здійснює цілеспрямований вплив на об'єкт управління.

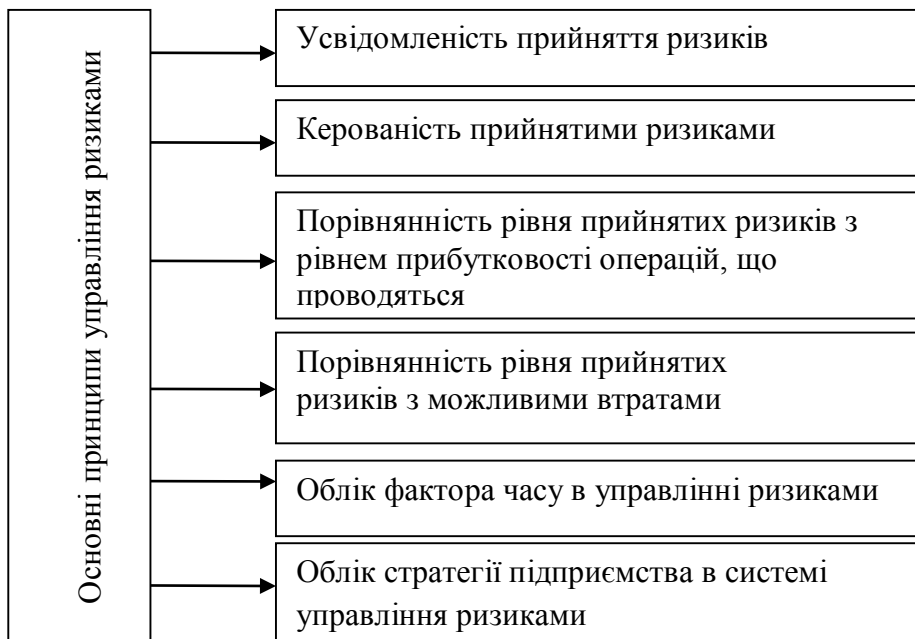

Рисунок 1. Основні принципи управління фінансовими ризиками

Зауважимо, що система управління ризиком включає в себе процес прийняття рішень. Однак на цьому її функції не обмежуються. Вона також займається подальшим моніторингом ризикових позицій, контролює порядок взаємодії підрозділів. В ході аналізу системи управління ризиками рекомендується використання такого основного методологічного інструменту, як системний підхід, що дозволяє розглядати складні ситуації з різних сторін, беручи до уваги також і навколишнє середовище організації. Також не слід забувати про те, що в даний час на перший план в якості одного з

найважливіших чинників, здатних регулювати кризостійкість підприємств в довгостроковій перспективі виходить інвестиційна стратегія підприємства. Важливим у цьому зв'язку є розвиток ресурсного потенціалу з обов'язковою диверсифікацією і освоєнням виробництва інноваційних продуктів.

Література:

1. Побережець О.В. Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства : [моногр.] / О. В. Побережець. – Херсон : Видавництво : Грінь Д.С., 2016. – 500 с.
2. Bashynska I. Risk Management. Lecture course: textbook // Bashynska I., Filyppova S. – Харків: вид-во «Діса плюс», 2017. – 101 с.
3. Красносельских І.М. Основні проблеми економічної безпеки // Успіхи сучасної науки. 2016. Т. 2. № 4. С. 79- 82.
4. Bashynska I. Ensuring economic security of modern enterprise as a systematic approach // British Journal of Science, Education and Culture, 2014, No.1. (5) (January-June). Volume IV. "London University Press". London, 2014. – 804 p. – P. 340-343
5. Масленніков Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства [моногр.] / Є.І. Масленніков. – Одеса : Прес-кур'єр, 2015. – 316 с.
6. Волощук Л.О. Теоретико-методологічні засади безпекоорієнтованого управління інноваційним розвитком промислового підприємства. дис. доктора екон. наук : 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Волощук Лідія Олександрівна. – Одеса, 2016. – 605с. Режим доступу: http://economics.opu.ua/naukova-baza/voloschuk_dis.pdf